Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MACEJ SZPUNAR
της 1ης Φεβρουαρίου 2017 [1]

Υπόθεση C-670/15

Jan Šalplachta

[αίτηση του Bundesarbeitsgericht (ομοσπονδιακού δικαστηρίου εργατικών διαφορών, Γερμανία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Πρόσβαση στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών – Οδηγία 2003/8/ΕΚ – Πεδίο εφαρμογής – Αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας, η οποία υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους όπου εδρεύει το δικαστήριο – Απόδοση των εξόδων για τη μετάφραση εγγράφων τα οποία προσαρτώνται στην αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας»

Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δίνει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να αποσαφηνίσει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/8/ΕΚ του Συμβουλίου [2], σκοπός της οποίας είναι η θέσπιση στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας σε διασυνοριακές διαφορές.

2. Το Bundesarbeitsgericht (ομοσπονδιακό δικαστήριο εργατικών διαφορών, Γερμανία) έχει επιληφθεί διαφοράς σχετικά με την απόδοση εξόδων τα οποία ανέκυψαν στο πλαίσιο αιτήσεως για τη χορήγηση ευεργετήματος πενίας, ήτοι των εξόδων μεταφράσεως των εγγράφων που είχαν προσαρτηθεί στην εν λόγω αίτηση. Ο γερμανικός νόμος με τον οποίο μεταφέρθηκε η οδηγία 2003/8 στο εσωτερικό δίκαιο δεν προβλέπει την παροχή ευεργετήματος πενίας για, αυτή καθεαυτήν, τη διαδικασία χορηγήσεως ευεργετήματος πενίας, όταν η οικεία αίτηση υποβάλλεται ενώπιον γερμανικού δικαστηρίου, το οποίο αποτελεί επίσης αρμόδια αρχή. Μέσω της προκειμένης αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, το ανώτατο γερμανικό δικαστήριο εργατικών διαφορών επιδιώκει εμμέσως να εξακριβώσει αν οι εθνικές ρυθμίσεις συνάδουν με την οδηγία 2003/8 (στο εξής: οδηγία).

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 Οδηγία του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, για βελτίωση της πρόσβαση στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διαφορές αυτές (ΕΕ 2003, L 26, σ. 41).

Νομικό πλαίσιο

Δίκαιο της Ένωσης

3. Η οδηγία 2003/8 ορίζει τα εξής:

«Άρθρο 3

Δικαίωμα ευεργετήματος πενίας

1. Φυσικά πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε διαφορά εμπίπτουσα στην παρούσα οδηγία, δικαιούνται να λαμβάνουν κατάλληλο ευεργέτημα πενίας προκειμένου να εξασφαλίσουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπει η παρούσα οδηγία.

2. Το ευεργέτημα πενίας θεωρείται κατάλληλο όταν εξασφαλίζει:

α) την παροχή νομικών συμβουλών με σκοπό να επιτευχθεί διευθέτηση της διαφοράς πριν γίνει προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου·

β) νομική αρωγή και εκπροσώπηση ενώπιον του δικαστηρίου, καθώς και απαλλαγή του δικαιούχου από τα δικαστικά έξοδα ή συμβολή στην κάλυψή τους, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων που αναφέρονται στο άρθρο 7 και των αμοιβών προσώπων στα οποία δίδει το δικαστήριο εντολή να προβούν σε ενέργειες κατά τη δίκη.

[…]

Άρθρο 7

Έξοδα που συνδέονται με το διασυνοριακό χαρακτήρα της διαδικασίας

Το ευεργέτημα πενίας που παρέχεται από το κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο καλύπτει τα ακόλουθα έξοδα που συνδέονται άμεσα με το διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς:

[…]

β) μετάφραση των εγγράφων που απαιτούνται από το δικαστήριο ή την αρμόδια αρχή και προσκομίζει ο δικαιούχος, τα οποία είναι απαραίτητα για την επίλυση της διαφοράς και

[…]

Άρθρο 8

Έξοδα που καλύπτονται από το κράτος μέλος κατοικίας ή συνήθους διαμονής

Το κράτος μέλος, στο οποίο έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του ο αιτών, παρέχει, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2, το ευεργέτημα πενίας που είναι απαραίτητο για την κάλυψη:

α) εξόδων λόγω αρωγής από επιτόπιο δικηγόρο ή άλλο πρόσωπο που έχει, εκ του νόμου, το δικαίωμα παροχής νομικών συμβουλών, τα οποία προέκυψαν στο εν λόγω κράτος μέλος, μέχρι να υποβληθεί η αίτηση για την παροχή ευεργετήματος πενίας, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο·

β) της μετάφρασης της αίτησης και των απαραίτητων δικαιολογητικών εγγράφων κατά την υποβολή της αίτησης στις αρχές του εν λόγω κράτους μέλους.

[…]

Άρθρο 13

Υποβολή και διαβίβαση των αιτήσεων ευεργετήματος πενίας

1. Οι αιτήσεις παροχής ευεργετήματος πενίας μπορούν να υποβάλλονται:

α) είτε στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο ο αιτών έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του (διαβιβάζουσα αρχή)·

β) είτε στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους όπου εδρεύει το δικαστήριο ή όπου πρόκειται να εκτελεσθεί η απόφαση (παραλαμβάνουσα αρχή).

2. Οι αιτήσεις παροχής του ευεργετήματος πενίας συμπληρώνονται και τα δικαιολογητικά έγγραφα μεταφράζονται:

α) στην επίσημη γλώσσα ή μία από τις γλώσσες του κράτους μέλους της αρμόδιας παραλαμβάνουσας αρχής, εφόσον πρόκειται για γλώσσα των οργάνων της Κοινότητας· ή

β) σε άλλη γλώσσα την οποία το συγκεκριμένο κράτος μέλος έχει δηλώσει ότι μπορεί να αποδεχθεί, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 3.

[…]

4. Η αρμόδια διαβιβάζουσα αρχή συνδράμει τον αιτούντα ούτως ώστε η αίτησή του να συνοδεύεται από όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα που γνωρίζει ότι απαιτούνται προκειμένου να κριθεί η αίτηση. Συνδράμει επίσης τον αιτούντα παρέχοντας κάθε απαραίτητη μετάφραση των δικαιολογητικών εγγράφων, σύμφωνα με το άρθρο 8, στοιχείο β'.

Η αρμόδια διαβιβάζουσα αρχή διαβιβάζει την αίτηση στην αρμόδια παραλαμβάνουσα αρχή του άλλου κράτους μέλους εντός προθεσμίας 15 ημερών από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης δεόντως συμπληρωμένης σε μία από τις γλώσσες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και των δικαιολογητικών εγγράφων, μεταφρασμένων, κατά περίπτωση, σε μία από αυτές τις γλώσσες.

[…]

6. Τα κράτη μέλη δεν δύνανται να εισπράττουν αμοιβή για υπηρεσίες που παρέχονται σύμφωνα με την παράγραφο 4. […]»

Γερμανικό δίκαιο

4. Η οδηγία 2003/8 μεταφέρθηκε στη γερμανική έννομη τάξη με τα άρθρα 114 έως 127a, καθώς και με τα άρθρα 1076 έως 1078 του Zivilprozessordnung (κώδικα πολιτικής δικονομίας, στο εξής: ZPO).

5. Κατά το άρθρο 114, παράγραφος 1, του ZPO:

«Σε διάδικο, ο οποίος εξαιτίας της προσωπικής και οικονομικής του καταστάσεως αδυνατεί να καταβάλει ολικώς, μερικώς ή σε δόσεις τα δικαστικά έξοδα, παρέχεται, κατόπιν αιτήσεως, το ευεργέτημα πενίας, εφόσον η σκοπούμενη προσφυγή στη δικαιοσύνη ή δικαστική υπεράσπιση έχει αρκετές πιθανότητες ευδοκιμήσεως και δεν υφίστανται ενδείξεις στρεψοδικίας. Για το ευεργέτημα πενίας σε διασυνοριακές διαφορές εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ισχύουν επίσης τα άρθρα 1076 έως 1078.»

6. Το άρθρο 117, παράγραφοι 1 και 2, του ZPO ορίζει τα εξής:

«(1) Η αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας υποβάλλεται ενώπιον του δικάζοντος δικαστηρίου· […]

(2) Η αίτηση συνοδεύεται από δήλωση του διαδίκου σχετικά με την προσωπική και οικονομική του κατάσταση (οικογενειακή κατάσταση, επάγγελμα, περιουσία, εισόδημα και βάρη), καθώς και από τα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα. […]»

7. Κατά το άρθρο 1076 του ZPO:

«Για το ευεργέτημα πενίας σε διασυνοριακές διαφορές εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με [την οδηγία 2003/8], ισχύουν τα άρθρα 114 έως 127a, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά.»

8. Κατά το άρθρο 1078, παράγραφος 1, του ZPO:

«Για την παραλαβή των αιτήσεων επί διασυνοριακών διαφορών αρμόδιο είναι το δικάζον δικαστήριο ή το δικαστήριο εκτελέσεως. Οι αιτήσεις πρέπει να συμπληρώνονται στη γερμανική γλώσσα και τα δικαιολογητικά έγγραφα πρέπει να συνοδεύονται από γερμανική μετάφραση. […]»

9. Βάσει της νομολογίας των γερμανικών δικαστηρίων, όπως την εκθέτει το αιτούν δικαστήριο, οι συγκεκριμένες διατάξεις δεν προβλέπουν τη χορήγηση ευεργετήματος πενίας για αυτή καθεαυτήν τη διαδικασία παροχής ευεργετήματος πενίας, καθόσον αυτή δεν θεωρείται ότι συνιστά «διεξαγωγή δίκης» κατά την έννοια του άρθρου 114 του ZPO. Ως εκ τούτου, αποκλείεται η χορήγηση ευεργετήματος πενίας για έξοδα μεταφράσεως της δηλώσεως και των δικαιολογητικών εγγράφων που προσαρτώνται στην αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας στη γλώσσα του δικαστηρίου. Επομένως, σε αιτούντα ο οποίος διαμένει σε άλλο κράτος μέλος και ασκεί αγωγή απευθείας ενώπιον γερμανικού δικαστηρίου ενώ ταυτόχρονα υποβάλλει στο ίδιο δικαστήριο αίτηση προκειμένου να του παρασχεθεί το ευεργέτημα πενίας, τυγχάνουν εφαρμογής οι ίδιες διατάξεις που ισχύουν και για τους Γερμανούς υπηκόους.

Πραγματικά περιστατικά, διαδικασία και προδικαστικό ερώτημα

10. Ο J. Šalplachta είναι κάτοικος Τσεχικής Δημοκρατίας. Στις 24 Σεπτεμβρίου 2013, άσκησε αγωγή, μέσω του Γερμανού δικηγόρου του, ενώπιον του Arbeitsgericht Zwickau (δικαστηρίου εργατικών διαφορών του Zwickau, Γερμανία) κατά της Elektroanlagen & Computerbau GmbH, εταιρίας εδρεύουσας στη Γερμανία, με αντικείμενο την καταβολή μισθών υπερημερίας ενώ ταυτόχρονα υπέβαλε και αίτηση προκειμένου να του χορηγηθεί ευεργέτημα πενίας. Στις 27 Νοεμβρίου 2013, ζήτησε την επέκταση του ευεργετήματος πενίας ώστε αυτό να καλύψει και τα έξοδα μεταφράσεως των εγγράφων που αποδείκνυαν το εισόδημα και τα περιουσιακά του στοιχεία.

11. Στις 8 Απριλίου 2014, κατατέθηκε στη γραμματεία του Arbeitsgericht Zwickau (δικαστηρίου εργατικών διαφορών του Zwickau) η δήλωση του ενάγοντος σχετικά με την οικονομική και προσωπική του κατάσταση, συμπληρωμένη στη γερμανική γλώσσα και υπογεγραμμένη από τον αιτούντα στις 23 Σεπτεμβρίου 2013. Το έντυπο της δηλώσεως, συμπεριλαμβανομένων των διευκρινίσεων και των δικαιολογητικών εγγράφων, είχε μεταφρασθεί στη γερμανική γλώσσα από μεταφραστικό γραφείο με έδρα τη Δρέσδη (Γερμανία). Ο ενάγων συμπεριέλαβε επίσης στη δικογραφία δύο τιμολόγια από το εν λόγω μεταφραστικό γραφείο με αποδέκτη τον ίδιο.

12. Το Arbeitsgericht Zwickau (δικαστήριο εργατικών διαφορών του Zwickau) χορήγησε στον αναιρεσείοντα το ευεργέτημα πενίας για την πρωτόδικη δίκη, αλλά δεν συμπεριέλαβε σε αυτό τα έξοδα μεταφράσεως. Η έφεση που άσκησε ο ενάγων απορρίφθηκε από το Landesarbeitsgericht (ανώτερο δικαστήριο εργατικών διαφορών, Γερμανία). Στη συνέχεια, ο ενάγων άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

13. Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι η αίτηση αναιρέσεως μπορεί να γίνει δεκτή μόνον αν τα άρθρα 114 επ. του ZPO ερμηνευθούν, βάσει του δικαίου της Ένωσης, υπό την έννοια ότι τα έξοδα του ενάγοντος για τη μετάφραση της δηλώσεως και των δικαιολογητικών εγγράφων που είχαν προσαρτηθεί στην αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας καλύπτονται από το ευεργέτημα πενίας το οποίο χορηγείται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Ειδάλλως, η αίτηση αναιρέσεως θα πρέπει να απορριφθεί.

14. Υπ' αυτές τις περιστάσεις, το Bundesarbeitsgericht (ομοσπονδιακό δικαστήριο εργατικών διαφορών) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Επιτάσσει το δικαίωμα φυσικού προσώπου σε αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, επί διασυνοριακής διαφοράς, κατά την έννοια του άρθρου 1 και του άρθρου 2 [της οδηγίας 2003/8], το παρεχόμενο από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ευεργέτημα πενίας να καλύπτει τα έξοδα μεταφράσεως της δηλώσεως και των δικαιολογητικών εγγράφων για την υποβολή της αιτήσεως παροχής του ευεργετήματος πενίας, εάν ο αιτών, συγχρόνως με την άσκηση αγωγής, υποβάλλει ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου, το οποίο συνιστά επίσης παραλαμβάνουσα αρχή κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 1,στοιχείο β', της οδηγίας, αίτημα παροχής ευεργετήματος πενίας, και έχει ο ίδιος αναθέσει τη μετάφρασή του σε τρίτον;»

15. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 15 Δεκεμβρίου 2015. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο J. Šalplachta, η Γερμανική και η Τσεχική Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο J. Šalplachta, η Γερμανική και η Ισπανική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή ανέπτυξαν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία διεξήχθη στις 9 Νοεμβρίου 2016.

Ανάλυση

Εισαγωγή

16. Το άρθρο 13, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2003/8 παρέχει στον αιτούντα ευεργετήματος πενίας τη δικονομική επιλογή να υποβάλει τη σχετική αίτηση είτε στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του (στοιχείο α') είτε στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους όπου εδρεύει το δικαστήριο ή όπου πρόκειται να εκτελεσθεί η απόφαση (στοιχείο β').

17. Όταν η αίτηση υποβάλλεται στο κράτος μέλος στο οποίο ο αιτών έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του, η αρμόδια αρχή αυτού του κράτους μέλους ενεργεί ως «διαβιβάζουσα αρχή», ενώ η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους όπου εδρεύει το δικαστήριο ή πρόκειται να εκτελεσθεί η απόφαση ενεργεί ως «παραλαμβάνουσα αρχή».

18. Κατά το άρθρο 13, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/8, η διαβιβάζουσα αρχή στο κράτος μέλος της κατοικίας ή της συνήθους διαμονής του αιτούντος, πριν αποστείλει την αίτηση στην παραλαμβάνουσα αρχή, συνδράμει τον αιτούντα ώστε τα μεταφραστούν τα δικαιολογητικά έγγραφα.

19. Η διάταξη αυτή αντικατοπτρίζει το άρθρο 8, στοιχείο β′, της οδηγίας 2003/8, το οποίο απαιτεί από το κράτος μέλος όπου ο αιτών έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του να παρέχει το απαραίτητο ευεργέτημα πενίας προκειμένου να καλύπτεται η μετάφραση της αιτήσεως και των απαραίτητων δικαιολογητικών εγγράφων όταν η αίτηση υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή αυτού του κράτους μέλους.

20. Όμως, η οδηγία 2003/8 δεν αντιμετωπίζει ειδικώς το ζήτημα της αποδόσεως εξόδων μεταφράσεως όταν η αίτηση για την παροχή ευεργετήματος πενίας υποβάλλεται στις αρχές του κράτους μέλους όπου έχει την έδρα του το δικαστήριο (στο εξής: κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου).

21. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί εν προκειμένω να αποσαφηνιστεί αν η οδηγία 2003/8 επιτάσσει την απόδοση αυτών των εξόδων και στη δεύτερη περίπτωση.

22. Ουσιαστικά, το αιτούν δικαστήριο επιδιώκει να διευκρινίσει αν, βάσει της οδηγίας 2003/8, το ευεργέτημα πενίας το οποίο χορηγείται στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα του το δικαστήριο πρέπει να καλύπτει έξοδα στα οποία υποβάλλεται ο αιτών για τη μετάφραση της δηλώσεως και των δικαιολογητικών εγγράφων που προσαρτώνται στην αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας, στην περίπτωση που η αίτηση υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή αυτού του ίδιου κράτους μέλους, και όχι όταν υποβάλλεται στις αρχές του κράτους μέλους στο οποίο έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του ο αιτών.

Το γράμμα των σχετικών διατάξεων

23. Μολονότι το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στα άρθρα 1, 2 και 13, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας, εντούτοις, εκτιμώ ότι, προκειμένου το Δικαστήριο να παράσχει χρήσιμη απάντηση, θα πρέπει να ερμηνεύσει τα άρθρα 3 και 7 της οδηγίας.

24. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας, φυσικά πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε διαφορά εμπίπτουσα στην οδηγία δικαιούνται να λαμβάνουν κατάλληλο ευεργέτημα πενίας προκειμένου να εξασφαλίσουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπει η οδηγία. Το ευεργέτημα πενίας θεωρείται κατάλληλο όταν εγγυάται, ιδίως, τη νομική αρωγή και την εκπροσώπηση ενώπιον του δικαστηρίου, καθώς και την απαλλαγή του δικαιούχου από τα δικαστικά έξοδα ή τη συμβολή στην κάλυψή τους, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 7 και των αμοιβών προσώπων στα οποία δίδει το δικαστήριο εντολή να προβούν σε ενέργειες κατά τη δίκη (άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο β′).

25. Οι όροι χορηγήσεως και η έκταση του ευεργετήματος πενίας ορίζονται περαιτέρω στα άρθρα 5 έως 11 της οδηγίας.

26. Οι διατάξεις αυτές διέπουν το δικαίωμα στο ευεργέτημα πενίας, τόσο στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα του το αρμόδιο δικαστήριο (άρθρα 5 έως 7) όσο και στο κράτος μέλος όπου ο αιτών έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του (άρθρο 8).

27. Ειδικότερα, όσον αφορά τα έξοδα λόγω του διασυνοριακού χαρακτήρα της διαφοράς, το άρθρο 7, στοιχείο β′, της οδηγίας προβλέπει ότι το ευεργέτημα πενίας πρέπει να καλύπτει τα έξοδα που συνδέονται άμεσα με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών με τη μετάφραση των εγγράφων τα οποία ζητεί το δικαστήριο ή η αρμόδια αρχή, προσκομίζονται από τον δικαιούχο και είναι απαραίτητα για την επίλυση της διαφοράς.

28. Κατά το άρθρο 8, στοιχείο β′, της οδηγίας, το κράτος μέλος στο οποίο έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του ο αιτών παρέχει ευεργέτημα πενίας ως προς τη μετάφραση της αίτησης και των απαραίτητων δικαιολογητικών εγγράφων κατά την υποβολή της αίτησης στις αρχές του εν λόγω κράτους μέλους.

29. Το γράμμα των ως άνω διατάξεων δεν αναφέρεται συγκεκριμένα σε έξοδα μεταφράσεως τα οποία συνδέονται με την αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας όταν η αίτηση αυτή υποβάλλεται στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου. Από τη μία πλευρά, το άρθρο 7 της οδηγίας, το οποίο αφορά τα έξοδα στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου, παραπέμπει στη μετάφραση των εγγράφων που «απαιτούνται [από το δικαστήριο] για την επίλυση της διαφοράς» και δεν μνημονεύει ρητώς τα έξοδα που σχετίζονται με την αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας. Από την άλλη, το άρθρο 8 της οδηγίας, το οποίο αναφέρεται ρητώς σε αυτά τα έξοδα, αφορά μόνον έξοδα τα οποία καλύπτονται από το κράτος μέλος όπου ο αιτών έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του.

30. Η συνακόλουθη αμφιβολία ως προς το τι ισχύει αποτυπώνεται στις αντίθετες απόψεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της προκειμένης διαδικασίας.

31. Το αιτούν δικαστήριο –καίτοι επισημαίνει ότι η συγκεκριμένη ερμηνεία δεν συνάγεται σαφώς από την οδηγία– εκτιμά ότι το άρθρο 8 της οδηγίας 2003/8 αποτελεί έκφραση της ιδέας ότι έξοδα στα οποία υποβάλλεται ο αιτών την παροχή ευεργετήματος πενίας για τη μετάφραση της δηλώσεως και των δικαιολογητικών εγγράφων που προσαρτώνται στην αίτησή του βαρύνουν αποκλειστικά το κράτος μέλος της κατοικίας ή της συνήθους διαμονής του αιτούντος, ήτοι εν προκειμένω την Τσεχική Δημοκρατία. Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί επιπλέον ότι, μολονότι η ως άνω ερμηνεία έχει ως συνέπεια να μην καλύπτονται καθόλου τα έξοδα μεταφράσεως όταν η αίτηση υποβάλλεται απευθείας στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου, ωστόσο, η συνέπεια αυτή οφείλεται στη δικονομική επιλογή στην οποία προβαίνει ο αιτών. Εν προκειμένω, ο ενάγων είχε τη δυνατότητα να υποβάλει την αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας στην Τσεχική Δημοκρατία και, εφόσον το έπραττε, δεν θα βρισκόταν σε μειονεκτική, από νομικής απόψεως, θέση.

32. Τα τρία κράτη μέλη που παρεμβαίνουν στην υπό κρίση υπόθεση συμμερίζονται αυτή την άποψη.

33. Η Γερμανική, η Τσεχική και η Ισπανική Κυβέρνηση παρατηρούν ότι το άρθρο 7 της οδηγίας 2003/8 αναφέρεται σε έξοδα μεταφράσεως των εγγράφων που «απαιτούνται [από το δικαστήριο] για την επίλυση της διαφοράς» και δεν κάνει ρητή αναφορά στα έξοδα μεταφράσεως των εγγράφων τα οποία συνδέονται με την αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας. Οι κυβερνήσεις αυτές σημειώνουν ότι τα έξοδα που ανακύπτουν σε σχέση με την αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας δεν αποτελούν, υπό αυστηρή έννοια, δικαστικά έξοδα. Στην πραγματικότητα, όπως υπογραμμίζει η Ισπανική Κυβέρνηση, σε ορισμένες έννομες τάξεις η αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας δεν υποβάλλεται ενώπιον δικαστηρίου, αλλά ενώπιον αρμόδιας διοικητικής αρχής, και εξετάζεται βάσει διοικητικής διαδικασίας, η οποία είναι ανεξάρτητη από την ένδικη διαδικασία επί της ουσιαστικής διαφοράς. Ακόμη και στις έννομες τάξεις στις οποίες η αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας πρέπει να κατατεθεί ενώπιον του δικάζοντος την ουσιαστική διαφορά δικαστηρίου, η αίτηση αυτή, και πάλι, εξετάζεται βάσει διαφορετικής διαδικασίας ανεξάρτητης από τη δίκη της ουσίας.

34. Ο ενάγων της κύριας δίκης και η Επιτροπή έχουν αντίθετη άποψη.

35. Ο ενάγων της κύριας δίκης υποστηρίζει ότι τυχόν εξαίρεση, από το ευεργέτημα πενίας, των εξόδων που συνδέονται με την αίτηση παροχής του θα συνιστούσε φραγμό στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε περιπτώσεις διασυνοριακών διαφορών. Αν τέτοια έξοδα καλύπτονταν μόνον στο κράτος μέλος της κατοικίας ή της συνήθους διαμονής του αιτούντος, ο αιτών θα τιμωρούνταν για την υποβολή της αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας απευθείας στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου, με συνέπεια να περιορίζονται οι δικονομικές επιλογές τις οποίες του παρέχει η ίδια οδηγία και να αντιμετωπίζει αυτός, ενδεχομένως, μια κατάσταση αβεβαιότητας ως προς την τήρηση των προθεσμιών.

36. Η άποψη της Επιτροπής είναι ότι η έκταση του ευεργετήματος πενίας βάσει της οδηγίας πρέπει να προσδιορισθεί υπό το πρίσμα των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία και ότι δεν πρέπει να εξαρτάται από τη δικονομική οδό την οποία επέλεξε να ακολουθήσει ο αιτών. Δεν θα ήταν λογικό να καλύπτει το ευεργέτημα πενίας τα έξοδα μεταφράσεως μόνον όταν η αίτηση για την παροχή του υποβάλλεται στο κράτος μέλος της κατοικίας ή της συνήθους διαμονής του αιτούντος, και όχι όταν υποβάλλεται απευθείας στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου. Κατά την Επιτροπή, τα έξοδα μεταφράσεως πρέπει να καλύπτονται σε αμφότερες τις περιπτώσεις.

37. Δεδομένου ότι το γράμμα των σχετικών διατάξεων της οδηγίας αφήνει περιθώριο για αντικρουόμενες ερμηνείες, στη συνέχεια των προτάσεών μου θα προβώ σε τελεολογική και εννοιολογική ερμηνεία και, επικουρικώς, θα εξετάσω το ιστορικό θεσπίσεως της οδηγίας.

Η οικονομία και ο σκοπός της οδηγίας 2003/8

38. Όπως καθίσταται προφανές από το άρθρο 1, παράγραφος 1, και τις αιτιολογικές σκέψεις 5 και 6, η οδηγία 2003/8 αποσκοπεί στην εξασφάλιση της αποτελεσματικής προσβάσεως στη δικαιοσύνη σε διαφορές διασυνοριακού χαρακτήρα και για πρόσωπα τα οποία δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους.

39. Ως εκ τούτου, ο σκοπός της οδηγίας συνίσταται στην υλοποίηση του δικαιώματος σε αποτελεσματική ένδικη προστασία για τις κατηγορίες των ενδίκων διαφορών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, όπως επιτάσσει το άρθρο 47, παράγραφος 3, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο εγγυάται το δικαίωμα στο ευεργέτημα πενίας στον βαθμό που το ευεργέτημα αυτό είναι αναγκαίο ώστε να διασφαλισθεί η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη [3].

40. Προκειμένου να επιτύχει τον ως άνω σκοπό, η οδηγία θεσπίζει ορισμένους στοιχειώδεις κοινούς κανόνες οι οποίοι αφορούν, ιδίως, το δικαίωμα σε κατάλληλο ευεργέτημα πενίας (άρθρο 3) και το περιεχόμενο του ευεργετήματος αυτού σε διαφορές διασυνοριακού χαρακτήρα (άρθρο 7). Επομένως, η οδηγία επιδιώκει να εξαλείψει τυχόν φραγμούς στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, οι οποίοι απορρέουν από πρόσθετα έξοδα συνδεόμενα με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς.

41. Κατ' εμέ, για να διασφαλιστεί η τήρηση των σκοπών της οδηγίας, η φράση «κατάλληλο ευεργέτημα πενίας», όπως αυτή χρησιμοποιείται στα άρθρα 3 και 7 της οδηγίας, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι καλύπτονται επίσης και έξοδα τα οποία συνδέονται με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της ίδιας της αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας, όπως είναι τα έξοδα μεταφράσεως της αιτήσεως και των σχετικών δικαιολογητικών εγγράφων.

3 Βεβαίως, κατά τον χρόνο εκδόσεως της οδηγίας, ο Χάρτης δεν ήταν ακόμη νομικώς δεσμευτικός για τα κράτη μέλη. Βλ. στην πολωνική νομική βιβλιογραφία, Kowalik-Bańczyk, K., *Pojęcie sporu transgranicznego w dyrektywie Rady Nr 2003/8 [σε] Współpraca sądowa*, Czapliński, W., Wróbel A. (επιμ.), Βαρσοβία 2007, σ. 39, σ. 42.

42. Στις περιπτώσεις που ρυθμίζονται από την οδηγία, η κατάθεση αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας αποτελεί προϋπόθεση για να διασφαλισθεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Πρόσωπα τα οποία λόγω της οικονομικής τους καταστάσεως αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στα έξοδα που συνεπάγεται η ένδικη διαδικασία, δύσκολα θα μπορούσαν να ανταποκριθούν στα έξοδα μεταφράσεως των εγγράφων που είναι απαραίτητα για τη διασυνοριακή άσκηση αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας. Ως εκ τούτου, αν ο αιτών δεν μπορεί να λάβει συνδρομή για τα έξοδα μεταφράσεως της αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας που τον αφορά, η πρόσβαση στη δικαιοσύνη υπονομεύεται.

43. Η θέση αυτή επιβεβαιώνεται από την όλη οικονομία της οδηγίας, οι διατάξεις της οποίας δεν αφορούν αποκλειστικώς την κάλυψη των δικαστικών εξόδων, αλλά ρυθμίζουν και τα έξοδα για την παροχή νομικής συμβουλής πριν από την κατάθεση της αιτήσεως, όπως επίσης και τα έξοδα που ανακύπτουν σε σχέση με την αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας (άρθρο 8).

44. Εξάλλου, αφ’ ης στιγμής η οδηγία περιέχει διατάξεις οι οποίες διέπουν την κάλυψη των εξόδων για την κατάθεση αιτήσεων παροχής ευεργετήματος πενίας, τα έξοδα αυτά θα πρέπει να καλύπτονται ανεξαρτήτως της δικονομικής οδού που επιλέγει ο αιτών βάσει του άρθρου 13, παράγραφος 1, της οδηγίας.

45. Η έκταση του ευεργετήματος πενίας δεν πρέπει να εξαρτάται από τον τύπο του δικονομικού μηχανισμού που επιλέγει ο αιτών για την κατάθεση της αιτήσεως παροχής του.

46. Πρώτον, η εξαίρεση αυτών των εξόδων όταν η αίτηση υποβάλλεται απευθείας στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου, στην πράξη, περιορίζει την επιλογή του αιτούντος μεταξύ των δύο δικονομικών εναλλακτικών που προβλέπονται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας. Δεύτερον, αυτός ο περιορισμός ενδέχεται να εξαναγκάσει τον αιτούντα να καταφύγει σε επαχθέστερη δικονομική λύση. Αντί να υποβάλει την αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας απευθείας στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο να επιληφθεί της ουσιαστικής διαφοράς, ο αιτών ωθείται να κινήσει δύο χωριστές διαδικασίες, την πρώτη ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου, προκειμένου να διασφαλίσει την τήρηση των σχετικών προθεσμιών, και τη δεύτερη ενώπιον των αρχών του κράτους μέλους στο οποίο έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του/της, προκειμένου να επιτύχει την κάλυψη των εξόδων που συνδέονται με την αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας.

47. Φρονώ ότι δεν είναι αυτή η πρόθεση των διατάξεων που περιλαμβάνονται στα άρθρα 3, 7 και 8 της οδηγίας. Δεν είναι λογικό να παρέχονται στον αιτούντα δύο εναλλακτικές επιλογές και ακολούθως αυτός να τιμωρείται διότι επέλεξε μία από τις ρητώς προβλεπόμενες δικονομικές λύσεις. Τέτοιου είδους περιορισμός των δικονομικών επιλογών που βρίσκονται στη διάθεση του αιτούντος ευεργετήματος πενίας θα δυσχέραινε περαιτέρω την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σε αντίθεση προς τους επιδιωκόμενους από την οδηγία σκοπούς.

48. Κατά την άποψή μου, λαμβανομένης υπόψη της όλης οικονομίας και των σκοπών της οδηγίας, το άρθρο 7, το οποίο ορίζει ότι το ευεργέτημα πενίας που παρέχεται από το κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου εκτείνεται σε έξοδα συνδεόμενα άμεσα με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εξαιρούνται τα έξοδα μεταφράσεως των εγγράφων που απαιτούνται προκειμένου να αποφανθεί το δικαστήριο επί της αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας στο πλαίσιο της διαφοράς αυτής.

49. Ως εκ τούτου, εκτιμώ ότι τόσο η όλη οικονομία όσο και ο σκοπός της οδηγίας 2003/8 συνηγορούν υπέρ της ερμηνείας ότι το περιεχόμενο του ευεργετήματος πενίας βάσει των άρθρων 3 και 7 της εν λόγω οδηγίας καλύπτει έξοδα μεταφράσεως τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο διασυνοριακής αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας, συμπεριλαμβανομένης της περιπτώσεως όπου η σχετική αίτηση υποβάλλεται απευθείας στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου.

Ιστορικό θεσπίσεως της οδηγίας 2003/8

50. Κατά την άποψή μου, αυτή η ερμηνεία των άρθρων 3, 7 και 8 της οδηγίας ενισχύεται από το ιστορικό θεσπίσεώς της.

51. Στην πρόταση της Επιτροπής[4], ένα μόνον άρθρο (το άρθρο 5) ρύθμιζε τα έξοδα που συνδέονται με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς. Οι δύο πρώτοι παράγραφοί του αφορούσαν έξοδα αυτού του είδους, τα οποία προέκυπταν στο κράτος μέλος όπου είχε την έδρα του το αρμόδιο δικαστήριο, ενώ η τρίτη παράγραφος ρύθμιζε έξοδα τα οποία ανέκυπταν στο κράτος μέλος διαμονής του αιτούντος[5]. Έτσι, βάσει του συστήματος το οποίο προέβλεπε η πρόταση της Επιτροπής, τα έξοδα σε διασυνοριακού χαρακτήρα αιτήσεις θα έπρεπε, κατά κανόνα, να καλύπτονται από το κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου, εκτός αν –ως εξαίρεση– ορισμένα έξοδα ανέκυπταν στο κράτος μέλος διαμονής του αιτούντος. Η διάρθρωση της συγκεκριμένης διατάξεως παρέμεινε αμετάβλητη μετά την ανάγνωση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, πλην της τροποποιήσεως του άρθρου 5, παράγραφος 3, η οποία έγινε προκειμένου να διασφαλισθεί η συνοχή με μια προτεινόμενη τροποποίηση στο άρθρο 2, παράγραφος 1[6].

52. Στο κείμενο της οδηγίας που υιοθετήθηκε τελικώς από το Συμβούλιο[7], οι διατάξεις σχετικά με έξοδα τα οποία συνδέονται με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς τροποποιήθηκαν και διαμοιράσθηκαν σε δύο διαφορετικά άρθρα –στο άρθρο 7, υπό τον τίτλο «Έξοδα που συνδέονται με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς», και στο άρθρο 8, υπό τον τίτλο «Έξοδα τα οποία καλύπτονται από το κράτος μέλος της κατοικίας ή της συνήθους διαμονής». Ωστόσο, από τις τροποποιήσεις αυτές δεν προκύπτει ότι πρόθεση του Συμβουλίου ήταν να αποκλίνει από τη λογική που διέπνεε το σύστημα στην πρόταση της Επιτροπής, βάσει του οποίου έξοδα συνδεόμενα με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς θα έπρεπε, κατά κανόνα, να καλύπτονται από το κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου, πλην ορισμένων ειδικών εξόδων που ανακύπτουν στο κράτος μέλος της κατοικίας ή της συνήθους διαμονής του αιτούντος. Πράγματι, η αρχή αυτή αποτυπώνεται μέχρι και σήμερα στις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας[8].

53. Ως εκ τούτου, το ιστορικό θεσπίσεως της οδηγίας φαίνεται να ενισχύει την άποψη που εκφράζει εν προκειμένω η Επιτροπή, ότι το άρθρο 8 θεσπίστηκε ως εξαίρεση στον γενικό κανόνα ο οποίος επιβάλλει στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου να καλύπτει τα έξοδα. Εν πάση περιπτώσει, θεωρώ έωλη τη θέση που διατύπωσε η Ισπανική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι τα άρθρα 7 και 8 προβλέπουν τον διαμοιρασμό των εξόδων, καθορίζοντας λεπτομερώς ποια έξοδα καλύπτονται από έκαστο εκ των εμπλεκομένων κρατών μελών. Ειδικότερα, όπως προανέφερα[9], αδυνατώ να κατανοήσω πώς θα ήταν δυνατόν το άρθρο 7 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εξαιρεί τα έξοδα μεταφράσεως εγγράφων τα οποία είναι απαραίτητα προκειμένου το δικαστήριο να αποφανθεί επί αιτήσεως παροχής ευεργετήματος πενίας, στις περιπτώσεις όπου η αίτηση υποβάλλεται

4 Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε διασυνοριακές υποθέσεις με τη θέσπιση ελάχιστων κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας και άλλα οικονομικά ζητήματα της πολιτικής δικονομίας [COM(2002) 13, της 18ης Ιανουαρίου 2002].

5 Στην πρόταση της Επιτροπής το άρθρο 5 ήταν διατυπωμένο ως εξής: «Το ευεργέτημα πενίας που παρέχεται από το κράτος του αρμόδιου δικαστηρίου περιλαμβάνει τα συμπληρωματικά έξοδα που συνδέονται άμεσα με το διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς. Τα έξοδα αυτά αφορούν ιδίως τη διερμηνεία και τις μεταφράσεις, καθώς και τα έξοδα μετακίνησης, εφόσον είναι αναγκαία η φυσική παρουσία των ενδιαφερομένων στο ακροατήριο. Το κράτος μέλος όπου διαμένει ο υποψήφιος του ευεργετήματος πενίας παρέχει το ευεργέτημα πενίας για την κάλυψη των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο τελευταίος στο κράτος αυτό, και ιδίως τις δαπάνες προσφυγής στη συνδρομή επιτόπου δικηγόρου».

6 Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου P5_TA(2002)0441 της 25ης Σεπτεμβρίου 2002. Τροπολογία 17: «Άρθρο 5, τρίτο εδάφιο. Το κράτος μέλος όπου διαμένει ή όπου συνήθως διαμένει ο υποψήφιος του ευεργετήματος πενίας εγκρίνει αποζημίωση ως προς τα έξοδα δικαστικής συνδρομής».

7 Έγγραφο του Συμβουλίου αριθ. 13385/02 της 18ης Νοεμβρίου 2002.

8 Βλ. αιτιολογική σκέψη 23, από την οποία συνάγεται ότι το ευεργέτημα πενίας χορηγείται από το κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο ή στο οποίο πρέπει να εκτελεσθεί μια απόφαση, εκτός από την παροχή συμβουλών πριν από τη δίκη.

9 Βλ. σημείο 48 των παρουσών προτάσεων.

στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου. Αυτή η περιοριστική ερμηνεία, κατά την άποψή μου, αντιβαίνει προς τον σκοπό της οδηγίας, ο οποίος συνίσταται στην κατοχύρωση του δικαιώματος σε κατάλληλο ευεργέτημα πενίας προς διασφάλιση της αποτελεσματικής προσβάσεως στη δικαιοσύνη σε περιπτώσεις διασυνοριακών διαφορών.

54. Σημειωτέον, τέλος, ότι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Γερμανική Κυβέρνηση αναφέρθηκε στο γεγονός ότι η οδηγία αντικατέστησε το σύστημα συνεργασίας στον τομέα της νομικής συνδρομής, όπως ίσχυε δυνάμει της συμφωνίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία υπογράφηκε στο Στρασβούργο το 1977 [10].

55. Η συμφωνία του Στρασβούργου καθιέρωνε ένα σύστημα διασυνοριακής διαβιβάσεως αιτήσεων παροχής ευεργετήματος πενίας, βάσει του οποίου οι αιτούντες μπορούσαν να καταθέσουν αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας στο κράτος της διαμονής τους. Η εν λόγω συμφωνία προέβλεπε επίσης ότι η διαβιβάζουσα αρχή όφειλε να συνδράμει τον αιτούντα ώστε η αίτησή του να συνοδεύεται από όλα τα απαραίτητα έγγραφα και ώστε τα έγγραφα αυτά να είναι μεταφρασμένα (άρθρο 3).

56. Οι μηχανισμοί κοινοποιήσεως και διαβιβάσεως που προβλέπονται στο άρθρο 13 της οδηγίας ανάγονται ευθέως σε αυτούς της συμφωνίας του Στρασβούργου [11].

57. Ωστόσο, εκτιμώ ότι δεν μπορεί να γίνει επίκληση αυτού του ιστορικού χαρακτήρα επιχειρήματος προκειμένου, όπως επιχείρησε η Γερμανική Κυβέρνηση, να καταδειχθεί ότι –αφού η οδηγία αντικαθιστά τη συμφωνία του Στρασβούργου– έξοδα μεταφράσεως τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο αιτήσεων παροχής ευεργετήματος πενίας καλύπτονται μόνο σε περιπτώσεις όπως αυτές που προέβλεπε κατά το παρελθόν η συμφωνία του Στρασβούργου, δηλαδή μόνον όταν ο αιτών κάνει χρήση του συστήματος διεθνούς διαβιβάσεως αιτήσεων παροχής ευεργετήματος πενίας καταθέτοντας τη σχετική αίτηση στο κράτος μέλος όπου διαμένει.

58. Η συμφωνία του Στρασβούργου εισήγαγε μεν το σύστημα της διασυνοριακής διαβιβάσεως αιτήσεων παροχής ευεργετήματος πενίας, πλην όμως δεν κάλυπτε το ζήτημα της εκτάσεως του ευεργετήματος πενίας στο κράτος όπου εδρεύει το αρμόδιο δικαστήριο. Το ιστορικό θεσπίσεως της οδηγίας δείχνει ότι πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να αξιοποιήσει ως σημείο αφετηρίας τη συμφωνία του Στρασβούργου, η οποία, στην πράξη, χρησιμοποιούνταν ελάχιστα [12].

59. Αν γίνει δεκτή η ερμηνεία την οποία προτείνει η Γερμανική Κυβέρνηση, τούτο θα σήμαινε ότι η οδηγία δεν εξελίσσει σημαντικά το σύστημα που προέβλεπε η συμφωνία του Στρασβούργου.

60. Έχω την άποψη ότι αυτό το συμπέρασμα θα ήταν αντίθετο προς τις προθέσεις του νομοθέτη της Ένωσης. Κύριος στόχος της οδηγίας δεν ήταν η θέσπιση ενός ακόμη μηχανισμού διαβιβάσεως αιτήσεων παροχής ευεργετημάτων πενίας πέραν των συνόρων, δεδομένου ότι τέτοιος μηχανισμός προβλεπόταν ήδη από τη συμφωνία του Στρασβούργου. Σκοπός της οδηγίας είναι να διασφαλίσει ότι θα παρέχεται στην πράξη το ευεργέτημα πενίας και σε άλλο κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες ο αιτών επιλέγει να υποβάλει την αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας απευθείας στο κράτος μέλος του αρμοδίου δικαστηρίου. Προκειμένου αυτή η επιλογή να έχει ουσία, το ευεργέτημα πενίας θα πρέπει να καλύπτει και έξοδα τα οποία συνδέονται με τον διασυνοριακό χαρακτήρα της αιτήσεως για τη χορήγησή του.

10 Ευρωπαϊκή συμφωνία για τη διαβίβαση των αιτήσεων δικαστικής αρωγής, η οποία υπογράφηκε στο Στρασβούργο το 1977 (διαθέσιμη στη διαδικτυακή διεύθυνση: http://www.coe.int/en/web/conventions/). Κατά τον χρόνο εκδόσεως της οδηγίας, η ως άνω συμφωνία είχε επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης, πλην της Γερμανίας. Παρόμοιο μηχανισμό διαβιβάσεως αιτήσεων δικαστικής αρωγής προέβλεπε επίσης η σύμβαση της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τη διευκόλυνση της διεθνούς πρόσβασης στη δικαιοσύνη, η οποία κατά τον χρόνο εκείνο είχε επικυρωθεί μόνον από έξι κράτη μέλη.

11 Βλ. αιτιολογική σκέψη 26 της οδηγίας.

12 Βλ. Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής «Νομική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις: προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι διάδικοι διασυνοριακής διαφοράς» [COM(2000) 51, της 9ης Φεβρουαρίου 2000, σ. 15].

61. Κατόπιν όλων των ανωτέρω, φρονώ ότι τόσο η συστηματική όσο και η τελεολογική ερμηνεία των άρθρων 3 και 7 της οδηγίας συνηγορούν υπέρ της απόψεως ότι το ευεργέτημα πενίας πρέπει να περιλαμβάνει τα έξοδα στα οποία υποβάλλεται ο αιτών για τη μετάφραση της δηλώσεως και των δικαιολογητικών εγγράφων που προσαρτώνται στην αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας, η δε ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται επίσης από το ιστορικό θεσπίσεως της οδηγίας.

Πρόταση

62. Υπό το πρίσμα όλων των ανωτέρω παρατηρήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο ερώτημα που του υπέβαλε το Bundesarbeitsgericht (ομοσπονδιακό δικαστήριο εργατικών διαφορών, Γερμανία) ως εξής:

Τα άρθρα 3, παράγραφος 1, και 7 της οδηγίας 2003/8/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διαφορές αυτές, έχουν την έννοια ότι το ευεργέτημα πενίας το οποίο χορηγείται στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα του το αρμόδιο δικαστήριο πρέπει να περιλαμβάνει τα έξοδα του αιτούντος για τη μετάφραση της δηλώσεως και των δικαιολογητικών εγγράφων που προσαρτώνται στην αίτηση παροχής ευεργετήματος πενίας και στην περίπτωση όπου η εν λόγω αίτηση υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή του συγκεκριμένου κράτους μέλους.